

Vejledning til værger

Statsforvaltningen Syddanmark – maj 2008

1. Indledning

Værgemål kan iværksættes for at beskytte voksne, der på grund af helbredsmæssige forhold ikke er i stand til at varetage deres egne økonomiske eller personlige anliggender. I stedet udpeges en værge til at handle på deres vegne. Ugifte personer under 18 år – også kaldet mindreårige - har også en værge til at varetage deres økonomiske forhold.

Reglerne findes i **værgemålsloven**, lovbekendtgørelse nr. 1015 af 20. august 2007. Den indeholder bl.a. regler om

- værgemålsformer
- betingelserne for at iværksætte værgemål for voksne
- hvordan der iværksættes værgemål for voksne
- udpegning af værger
- værgers pligter og beføjelser
- forvaltning og anbringelse af formue og
- det offentliges tilsyn med værger.

Loven suppleres af **værgemålsbekendtgørelsen**, bekendtgørelse nr. 927 af 5. september 2006, med uddybende regler om

- værgens pligter
- godkendelse af særlige dispositioner
- regnskabsaflæggelse og
- anbringelse og forvaltning af formue tilhørende personer under værgemål.

Derudover findes regler om bl.a. faste værger og værgevederlag i kapitel 3 og 4 i **sagsbehandlingsbekendtgørelsen**, bekendtgørelse nr. 1075 af 11. december 2003 om behandlingen af sager om værgemål og værger m.v.

Loven og bekendtgørelserne findes på www.civilstyrelsen.dk under "Fonde" og derefter under "Værgemål".

Denne vejledning er et supplement til loven og bekendtgørelserne, for så vidt angår det økonomiske værgemål, og indeholder praktiske anvisninger og en orientering om problemer, som værger særligt skal være opmærksomme på. Værgens opgaver i relation til det personlige værgemål omtales ikke, men opmærksomheden henledes særlig på, at værger ikke kan træffe beslutning om at iværksætte tvangsforanstaltninger, f.eks. med henblik på flytning til anden bolig uden den pågældendes gyldige samtykke. For ugifte personer under 18 år er værgens opgaver begrænset til økonomiske spørgsmål,

fordi det personlige område er forældremyndighedsanliggender, som reguleres af lov om forældremyndighed og samvær.

Værger, som ønsker yderligere oplysninger om opgaven, kan rette henvendelse til statsforvaltningen på det sted, hvor den, der er under værgemål, bor.

2. Umyndige, værgemål, værger og værgemålstilsyn

2.1. Børn og unge

Ugifte personer under 18 år er under værgemål og dermed umyndige. Som hovedregel indebærer dette, at de ikke selv kan forpligte sig økonomisk ved at indgå aftaler, og de kan ikke råde over deres formue. I stedet handler værgerne på deres vegne i økonomiske anliggender. Se værgemålslovens § 1.

2.2. Voksne under værgemål

For personer, der er fyldt 18 år, kan der iværksættes værgemål. Dette kan ske for den, der på grund af sindssygdom, herunder svær demens, hæmmet psykisk udvikling eller anden form for alvorligt svækket helbred, er ude af stand til at varetage sine anliggender. Det kræves også, at der er behov for værgemålet. Værgemålet skal afpasses efter den pågældendes behov og må ikke være mere omfattende end nødvendigt. Værgemålet kan således begrænses til at angå økonomiske forhold, herunder bestemte aktiver eller anliggender. Det kan også begrænses til at angå personlige forhold, herunder bestemte personlige anliggender. Personer, der er under værgemål, er ikke umyndige, medmindre de også er frataget den retlige handleevne. Retsvirkningerne af et værgemål er, at værger handler på den pågældendes vegne i anliggender, der er omfattet af værgemålet, medmindre andet fremgår af loven. Se lovens § 5 og § 8.

I forbindelse med iværksættelse af økonomisk værgemål kan den retlige handleevne fratages, hvis det er nødvendigt for at hindre, at den pågældende udsætter sin formue, indkomst eller andre økonomiske interesser for fare for at forringes væsentligt, eller for at hindre økonomisk udnyttelse. Den, der er frataget handleevnen, er umyndig og kan ikke selv forpligte sig ved retshandler eller råde over sin formue, medmindre andet er bestemt. Se lovens § 6.

2.3. Samværgemål

Der kan iværksættes samværgemål for den, som bl.a. på grund af uerfarenhed eller svækket helbred selv ønsker hjælp til at administrere sin formue eller til at varetage andre økonomiske anliggender, hvis der er behov herfor.

Samværgemålet kan begrænses til at angå bestemte økonomiske aktiver eller anliggender. Samværgeren og den pågældende handler i forening i anliggender, der er omfattet af samværgemålet. Der kan kun iværksættes samværgemål vedrørende økonomiske forhold. Se lovens § 7.

Samværgemål er ikke undergivet noget tilsyn. Reglerne om bl.a. værgens regnskabsafklæggelse, formuens bestyrelse og anbringelse og værgens pligt til at indhente statsforvaltningens godkendelse til særlige dispositioner gælder ikke for samværgemål. Se lovens § 7, stk. 5.

2.4. Hvem er værge

For ugifte personer under 18 år er forældrene i forening værge, hvis de har fælles forældremyndighed. Ellers er den, som har forældremyndigheden alene, værge. Har en anden end en af forældrene fået forældremyndigheden overført, er denne værge. Se om værger for ugifte personer under 18 år lovens § 2 og § 3.

For voksne under værgemål efter lovens § 5 og § 6 eller under samværgemål efter lovens § 7 skal der altid beskikkes en værge. Se lovens § 11. Det er ikke muligt at beskikke to værger for den samme person. Værgen vil oftest blive beskikket blandt familien til den, der skal eller er under værgemål, eller blandt andre nære pårørende eller venner. Findes der ikke nogen blandt de nærmeste, som vil eller kan være værge, beskikkes en af de faste værger, som statsforvaltningen har antaget hertil.

2.5. Værgemålstilsyn

Værger står under tilsyn af statsforvaltningen, hvor den, som er under værgemål, bor. Se værgemålsbekendtgørelsens § 1, stk. 1. Hvis der bestyres midler i en forvaltningsafdeling, se nedenfor under pkt. 4.1, står værgen også under forvaltningsafdelingens tilsyn. Se lovens § 28. Både statsforvaltningen og forvaltningsafdelingen er behjælpelig med råd og vejledning i spørgsmål om værgemålet.

Civilstyrelsen har det øverste tilsyn med værgemål. Såvel statsforvaltningens som forvaltningsafdelingens afgørelser kan påklages til styrelsen.

Samværger er ikke under tilsyn. Se lovens § 7, stk. 5. Der er normalt heller ikke noget tilsyn, hvis en gift person er under værgemål, og en anden end ægtefællen er beskikket som værge, fordi værgen og ægtefællen i forening bestyrer den del af fællesboet, der er omfattet af værgemålet. Se lovens § 33.

3. Værgens opgaver og pligter

3.1. Værgens opgaver

Som nævnt under pkt. 2.1 og 2.2 handler værgen på den pågældendes vegne i anliggender, der er omfattet af værgemålet. En samværge handler sammen med den, der er under samværgemål. Se lovens § 1, stk. 3, § 5, stk. 4, og § 7, stk. 3.

Værgen skal inden for hvervets omfang varetage interesserne for den, der er under værgemål. Se lovens § 24. Det betyder bl.a., at værgen skal sørge for, at indtægterne anvendes til gavn for den, der er under værgemål, og at formuen bevares og giver rimeligt udbytte. Se lovens § 25, stk. 1 og 2.

Værgen skal spørge den pågældende, før der træffes beslutning i vigtigere anliggender. Det gælder dog ikke, hvis den pågældende er under 15 år, hvis denne ikke forstår sagens betydning, eller hvis dette ikke kan ske uden betydelig vanskelighed. Se lovens § 26.

Værgens adgang til at handle er ikke ubegrænset. Særligt indgribende dispositioner kræver godkendelse fra statsforvaltningen, se nedenfor under pkt. 5. Værgen kan normalt ikke selv forvalte formuen, fordi den i almindelighed skal bestyres i en godkendt forvaltningsafdeling, se nedenfor under pkt. 4.1. Der er også regler om, hvordan formuen skal anbringes, se nedenfor under pkt. 4.2.

3.2. Værgens anvendelse af indtægter

Værgen kan anvende indtægterne til gavn for den, der er under værgemål, uden at indhente statsforvaltningens godkendelse, medmindre dispositionen er usædvanlig. I så fald kræves statsforvaltningens godkendelse, se nedenfor under pkt. 5.

Hvis værgen finder det forsvarligt, at den, der er under værgemål, sørger for sine egne behov, kan værgen overlade denne penge til egen rådighed til dette formål. Se lovens § 25, stk. 3, og om regnskab for pengene nedenfor under pkt. 6.1.

Hvis de samlede indtægter åbenbart overstiger, hvad der er nødvendigt til dækning af den pågældendes behov, kan statsforvaltningen eller forvaltningsafdelingen begrænse udbetaling til værgen af såvel løbende indtægter som kapitalindtægter. Det gælder også, hvis værgen ikke indsender regnskab, eller der i øvrigt foreligger særlige omstændigheder. Se værgemålsbekendtgørelsens § 20 og § 54, stk. 2.

4. Formueforvaltning

4.1. Bestyrelse

Hovedreglen er, at kontante midler, aktier, obligationer, pantebreve og andre værdipapirer, der er omfattet af værgemålet, skal bestyres i en godkendt forvaltningsafdeling knyttet til et pengeinstitut. Se lovens § 35, stk. 1. En godkendt forvaltningsafdeling er en særlig afdeling i en bank eller sparekasse, som Justitsministeriet har godkendt til at bestyre sådanne midler.

Det er værgen, der til enhver tid bestemmer, hvilken af de godkendte forvaltningsafdelinger der skal benyttes. En oversigt over forvaltningsafdelingerne fås i statsforvaltningen eller Civilstyrelsen, og derudover findes den på styrelsens hjemmeside www.civilstyrelsen.dk under "Fonde", derefter under "Værgemål" og endelig under "Formueforvaltning".

Det er kun midler på 75.000 kr. eller derover, der skal bestyres i en forvaltningsafdeling. Midler under denne størrelse forvaltes af værgen. Se værgemålsbekendtgørelsens § 35 og § 36. Dette betyder, at hvis den, der er under værgemål, har en formue på f.eks. 62.000 kr., forvaltes formuen af værgen. Værgen skal således indsætte beløbet på en konto i et pengeinstitut, oprettet i navnet på den, der er under værgemål. Se værgemålsbekendtgørelsens § 4.

Værgen skal i øvrigt være opmærksom på, at forbrug af formue, der forvaltes af værgen, kræver statsforvaltningens godkendelse, se nedenfor under pkt. 5.1.

Det præciseres, at ovenstående grænse på 75.000 kr. er en undtagelse fra hovedreglen om, at alle kontante midler m.v. skal bestyres i en godkendt forvaltningsafdeling. Dette betyder, at hvis formuen er på f.eks. 95.000 kr., er det hele formuen, der skal bestyres i en godkendt forvaltningsafdeling og ikke kun det beløb, som udgør forskellen mellem 95.000 kr. og 75.000 kr.

Værgen forvalter også faste ejendomme, løsøre og andre aktiver, der ikke bestyres i en forvaltningsafdeling. Se lovens § 35, stk. 2.

Værgen kan af indtægterne, uanset om en eventuel formue forvaltes af værgen eller bestyres i en forvaltningsafdeling, lade et beløb på op til 20.000 kr., eller hvad der derudover må anses for nødvendigt til løbende udgifter, stå på en særskilt konto i et pengeinstitut tilhørende den, der er under værgemål. Se værgemålsbekendtgørelsens § 38. Bestemmelsen betyder, at der på kontoen på et givet tidspunkt gerne må stå mere end 20.000 kr., hvis pengene skal anvendes til et konkret formål inden for kortere tid. Der må således gerne spares op til en fødselsdagsmiddag, en ferierejse, møbler eller andet, hvis beløbet skal anvendes i den nærmeste fremtid. Værgen kan ikke herudover foretage nogen opsparing af indtægterne, uden at det opsparede bliver formue, der skal bestyres i en forvaltningsafdeling eller forvaltes som formue hos værgen.

Det er hensigtsmæssigt, at der så vidt muligt kun oprettes én konto vedrørende indtægten, fordi det vil lette arbejdet i forbindelse med regnskabsaflæggelse. Hvis der er oprettet mere end én konto, er det det samlede indestående på disse konti, der er omfattet af reglen i bekendtgørelsens § 38. Værgen skal sørge for, at kontoen forsynes med en påtegning om, at den er inddraget under værgens forvaltning.

Ved værgemålets begyndelse skal værgen udarbejde en fortegnelse over alle aktiver og passiver, der er omfattet af værgemålet. Løsøre medtages dog kun, hvis det er særligt værdifuldt. Der findes en blanket til formålet på www.statsforvaltning.dk, under "Selvbetjening – blanketter", derefter under "Værgemål" og endelig under "Aktiver og passiver - fortegnelse". Fortegnelsen indsendes til statsforvaltningen eller forvaltningsafdelingen sammen med det første regnskab. Se værgemålsbekendtgørelsens § 3. Reglen gælder ikke, hvis forældre er værger for deres ugifte hjemmeboende børn under 18 år.

4.2. Anbringelse

Kontante midler, der er omfattet af et værgemål, skal indsættes i en godkendt forvaltningsafdeling eller i et pengeinstitut eller anbringes i aktiver, som giver betryggende sikkerhed. Se værgemålslovens § 36.

I værgemålsbekendtgørelsens kapitel 3 findes regler om, hvilke typer aktiver der giver en så betryggende sikkerhed, at midlerne kan anbringes heri. Anbringelsesreglerne gælder både for midler, der skal bestyres i en godkendt forvaltningsafdeling, og for midler, der forvaltes af værgen.

Det er værgeren, der bestemmer, hvilke aktiver - inden for de nærmere fastsatte regler i værgemålsbekendtgørelsen - midlerne skal anbringes i. Hvis midlerne bestyres i en godkendt forvaltningsafdeling, påser forvaltningsafdelingen, at midlerne bliver anbragt korrekt.

Forvaltningsafdelingen kan hjælpe med råd om, hvordan det ud fra en samlet vurdering kan være hensigtsmæssigt at anbringe midlerne.

Hvis værgeren ønsker at anbringe midler på anden måde, end værgemålsbekendtgørelsen giver mulighed for, skal Civilstyrelsens tilladelse hertil indhentes. Se værgemålsbekendtgørelsens § 34. Tilladelse gives kun, hvis særlige omstændigheder taler herfor. Anbringelse på f.eks. kapitalpensionsopsparing er ikke omfattet af reglerne i værgemålsbekendtgørelsens kapitel 3. En sådan anbringelse vil derfor kræve Civilstyrelsens tilladelse. Anbringelse på børne- og boligopsparingskonti kræver også Civilstyrelsens tilladelse.

Uanset reglerne om anbringelse kan formuen bevares i den form, den havde, da værgemålet blev iværksat. Også arv, der tilfalder en person under værgemål, kan bevares i den form, hvori den udlægges på skiftet, se dog nedenfor under pkt. 5.6. Se også lovens § 34.

5. Statsforvaltningens godkendelse af visse værgedispositioner

5.1. Formueforbrug

Forbrug af formue, der er omfattet af et værgemål, kræver altid statsforvaltningens godkendelse. Dette gælder, uanset om formuen bestyres i en forvaltningsafdeling eller forvaltes hos værgeren. Se lovens § 39.

Ansøgning om frigivelse af formue kan udfærdiges på en blanket, der fås i forvaltningsafdelingerne og statsforvaltningerne og på www.statsforvaltning.dk under "Selvbetjening – blanketter", derefter under "Værgemål" og endelig under "Udbetaling af midler, der tilhører en person under værgemål". Ansøgningen sendes til forvaltningsafdelingen, som videresender den til statsforvaltningen sammen med de nødvendige kontooplysninger. Bestyres formuen ikke i en forvaltningsafdeling, sendes ansøgningen direkte til statsforvaltningen, hvor den, der er under værgemål, bor.

Praksis for at godkende formueforbrug er forskellig, afhængig af om midlerne tilhører en mindreårig eller en voksen under værgemål.

Forældre kan som værger for deres ugifte hjemmeboende børn under 18 år normalt ikke få frigivet formue til dækning af almindelige udgifter, f.eks. til mad, tøj, bolig og fritidsaktiviteter. Dette skyldes, at forældre har forsørgelsespligt over for deres børn. De skal derfor som hovedregel selv betale sådanne udgifter. Statsforvaltningen kan dog undtagelsesvis frigive midler på grund af forældrenes dårlige økonomi. Det sker efter en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde, hvor blandt andet oplysninger om såvel barnets økonomiske og personlige forhold, herunder eventuelt handicap, som oplysninger om forældrenes økonomiske og personlige forhold spiller ind.

Anderledes stiller det sig, hvis der er tale om frigivelse af formue, der tilhører voksne under værgemål. Udgangspunktet er her, at ansøgningen imødekommes, hvis den pågældende må antages at få glæde og fornøjelse af det, der søges om frigivelse af formue til. Også her foretager statsforvaltningen en konkret vurdering i hver enkelt sag, hvor blandt andet størrelsen af formuen og indtægterne og oplysninger om den pågældendes alder, eventuelle sygdomme og andre personlige forhold, og hvad pengene skal bruges til, spiller ind.

5.2. Dispositioner over fast ejendom

Køb og salg af fast ejendom for den, der er under værgemål, og pantsætning kræver godkendelse fra statsforvaltningen. Se værgemålsbekendtgørelsen § 6.

Godkendelse kræves til al erhvervelse af fast ejendom, også selv om ejendommen helt eller delvist er en gave, eller den arves.

Efter praksis er statsforvaltningerne tilbageholdende med at tillade, at den, der er under værgemål, erhverver fast ejendom. Tilladelse gives normalt kun, hvor det efter en vurdering af den pågældendes alder, personlige og økonomiske forhold, ejendommens art og pris og formålet med erhvervelsen skønnes, at det er hensigtsmæssigt for den pågældende at erhverve ejendommen. Baggrunden herfor er de pligter og byrder, der er forbundet med at eje fast ejendom. Det er en forudsætning for at få tilladelsen, at den pågældende selv har økonomiske muligheder for at klare disse forpligtelser, f.eks. at betale terminsydelser, forsikringer og ejendomsskatter.

Tilladelse til at erhverve et almindeligt parcelhus, en ejerlejlighed eller en andelslejlighed gives navnlig, hvis den pågældende er en mindreårig omkring 17 år, og den ejendom, der ønskes erhvervet, skal anvendes til bolig for den pågældende alene eller sammen med en samlever.

Selv om de ovennævnte generelle forudsætninger er opfyldt, tillades køb af en erhvervsejendom, herunder landbrug, i almindelighed kun, hvis den pågældende har den uddannelse, som erhvervet forudsætter, eller i hvert fald et indgående kendskab til erhvervet.

Køb af en udlejningsejendom godkendes normalt ikke, fordi det sædvanligvis kun vil have investerings- eller spekulationsmæssigt formål.

5.3. Gældsstiftelse

Gældsstiftelse ud over, hvad der sædvanligt kræves til fyldestgørelse af den pågældendes fornødenheder, kan kun ske med statsforvaltningens godkendelse. Se værgemålsbekendtgørelsens § 7.

5.4. Gaver

Værgen skal have statsforvaltningens godkendelse til at yde gaver af indtægten. Godkendelse kræves dog ikke, hvis gaven har en ubetydelig værdi. Se værgemålsbekendtgørelsens § 8.

Der er ikke fastsat nogen bestemt beløbsgrænse for, hvornår en gave har en ubetydelig værdi. Men gaver på højst 500 kr. til jul og fødselsdage til personer, den pågældende er knyttet nærmest til, vil normalt ikke kræve statsforvaltningens godkendelse.

Derimod kræver større gaver af indtægten altid statsforvaltningens godkendelse. Efter praksis er statsforvaltningerne og Civilstyrelsen tilbageholdende med at tillade sådanne gaver. Tilladelse gives normalt kun, hvis det efter sædvanlige forhold ville være naturligt at yde en gave af den pågældende størrelse til netop denne gavemodtager, og der foreligger en særlig begrundelse for gaven. Det kan navnlig være, at der før værgemålets iværksættelse er ydet lignende gaver, eller gavemodtageren har økonomiske vanskeligheder.

Værgen skal også altid have statsforvaltningens godkendelse til at yde gaver af formuen. I disse situationer er man efter praksis særlig tilbageholdende med at godkende gaven.

5.5. Afslag på gaver m.v.

Værgen skal have statsforvaltningens godkendelse til at afslå en gave eller give afkald på arv eller legat. Godkendelse kræves dog ikke, hvis gaven, arven eller legatet har en ubetydelig værdi. Se værgemålsbekendtgørelsens § 9.

Der er ikke fastsat nogen bestemt beløbsgrænse for, hvornår det pågældende har en ubetydelig værdi. Statsforvaltningerne har en relativ streng praksis, fordi et afkald, navnlig på arv, ikke skønnes at være i den pågældendes interesse. Konkrete forhold om arvens størrelse og modtagerens økonomiske og personlige forhold og oplysninger om, at der ydes vederlag for afkaldet, kan dog føre til, at det godkendes.

5.6. Andre usædvanlige dispositioner

Generelt gælder, at værgen skal have statsforvaltningens godkendelse af enhver usædvanlig disposition. Se værgemålsbekendtgørelsens § 10, stk. 1.

Det er ikke muligt udtømmende at opregne, hvad der er så usædvanligt, at det kræver statsforvaltningens godkendelse. Værgen kan f.eks. ikke indgå forlig med et forsikringsselskab på den pågældendes vegne uden statsforvaltningens godkendelse. Køb og salg af løsøre kan være en så usædvanlig disposition, at det undtagelsesvis kræver statsforvaltningens godkendelse. Arveudlæg i f.eks. fast ejendom eller usædvanligt løsøre kræver ligeledes statsforvaltningens godkendelse, se om fast ejendom ovenfor under pkt. 5.2.

Hvis man som væрге er usikker på, om en given disposition kræver godkendelse, er det altid en god ide at drøfte sagen med statsforvaltningen.

6. Værgens regnskabspligt

6.1. Indtægtsregnskabet

Hvis værgen modtager indtægter for den, der er under værgemål, skal værgen føre regnskab over sin administration (indtægtsregnskab). Regnskabsåret er kalenderåret. Se værgemålsbekendtgørelsens § 12, stk. 1.

Generelt gælder det, at der kun skal føres regnskab over indtægter, som værgen disponerer over. Renteindtægter fra formue i en forvaltningsafdeling skal således ikke medtages i regnskabet, hvis de ikke udbetales, men oplægges til formuen. Det samme gælder, hvis værgen lader forvaltningsafdelingen administrere betalingen af f.eks. faste periodiske ydelser.

Indtægtsregnskabet skal indeholde oplysninger om indtægter og udgifter, oplysninger om indestående på den konto, der er nævnt i værgemålsbekendtgørelsens § 38, stk. 1, og oplysninger om et eventuelt overskud, som er overført eller skal overføres til formuen, se værgemålsbekendtgørelsens § 12, stk. 2.

Værgen skal i regnskabet specificere de enkelte større poster. Er der f.eks. foretaget større indkøb af tøj fire gange i løbet af regnskabsåret, anføres det samlede beløb under posten "tøjindkøb". Det samme gælder for poster som f.eks. lommepege, husleje, kost, frisør, fodpleje, ferie og møbelindkøb.

Ved indsendelse af regnskabet, se herom nedenfor under pkt. 6.3, skal værgen principielt vedlægge bilag for såvel indtægter som udgifter. Det er dog ikke ethvert forbrug, der skal dokumenteres. Værgen kan f.eks. skrive et sædvanligt beløb til lommepege i regnskabet uden at skulle vedlægge dokumentation for, hvad pengene er brugt til. Det kan ikke nærmere præciseres, hvad et sædvanligt lommepegebeløb er, fordi det afhænger af den enkeltes personlige og økonomiske forhold. For nogle vil 300 kr. månedligt måske være rigeligt, medens 1.500 kr. ville være mere realistisk for andre. Det afgørende er, at posten vedrørende lommepege reelt dækker over forbrug til f.eks. cigaretter, slik, biografbilletter, personlig hygiejne, små fornødenheder m.v. Derimod kan f.eks. større tøjindkøb og ferie ikke posteres som lommepege. Hvis personen under værgemål bor i eget hjem og fører egen husholdning, vil der på tilsvarende vis i regnskabet kunne noteres en post vedrørende husholdningsudgifter, uden at der skal vedlægges dokumentation for forbruget.

Hvis værgen efter værgemålslovens § 25, stk. 3, se herom ovenfor under pkt. 3.2, har overladt personen under værgemål penge til egen rådighed til at sørge for sine egne behov, skal der i regnskabet være en post, hvoraf fremgår, hvor stort et beløb der er overladt den pågældende. Der skal ikke vedlægges dokumentation for, hvad pengene er brugt til. Det bemærkes i denne forbindelse, at værgen har ansvaret for, at det er forsvarligt at overlade den pågældende penge til egen rådighed, f.eks. til indkøb af tøj. Værgen vil ikke kunne overlade den pågældende hele indtægten for på denne måde at slippe for at dokumentere, hvad indtægten er brugt til.

Det er altid værgens ansvar at føre et indtægtsregnskab og at indhente behørig dokumentation. Dette gælder også, selv om værgen har overladt til andre at foretage visse dispositioner over indtægten. Bor personen under værgemål på plejehjem, har værgen ofte overladt plejehjemmets personale midler til at foretage visse nærmere dispositioner. Personalet må i givet fald sørge for at få bilag på større tøjindkøb,

frisør m.v., som skal videregives til værgen til brug for regnskabsaflæggelsen. Værgen skal således føre sit indtægtsregnskab på samme måde, uanset hvordan personen under værgemål bor.

Indtægtsregnskabet føres på en særlig blanket, som fås i statsforvaltningerne eller hos forvaltningsafdelingerne. Det er frivilligt, om man vil bruge regnskabsblanketten, men det anbefales, da det er en lettelse for såvel værgen, statsforvaltningen som forvaltningsafdelingen. I bilag 1 findes et eksempel på et indtægtsregnskab.

6.2. Formueregnskabet

Forvalter værgen midler, der ikke bestyres i en godkendt forvaltningsafdeling, se herom ovenfor under pkt. 4.1, skal værgen føre et regnskab over denne del af formuen (formueregnskab), se værgemålsbekendtgørelsens § 13, stk. 1. Regnskabsåret er kalenderåret. Regnskabet skal indeholde en opgørelse af de forvaltede midler med angivelse af årets tilgang og afgang, se værgemålsbekendtgørelsens § 13, stk. 2.

Som det fremgår af § 13, skal værgen alene føre et formueregnskab over den formue, som ikke skal bestyres i en godkendt forvaltningsafdeling - typisk på grund af formuens størrelse eller karakter, se herom ovenfor under pkt. 4.1. Omfatter værgemålet f.eks. en fast ejendom, skal værgen føre et formueregnskab vedrørende den faste ejendom. Det samme gælder, hvis værgen forvalter midler under 75.000 kr.

6.3. Indsendelse og revision

Indtægtsregnskabet og et eventuelt formueregnskab indsendes til den forvaltningsafdeling, der bestyrer midlerne. Bestyres der ikke midler i en godkendt forvaltningsafdeling, skal indtægtsregnskabet og et eventuelt formueregnskab indsendes til statsforvaltningen på det sted, hvor den, der er under værgemål, bor, se værgemålsbekendtgørelsens § 15, stk. 1 og 2.

Regnskabet skal indsendes inden 1. juni det følgende år, se værgemålsbekendtgørelsens § 15, stk. 3. Sammen med regnskabet skal indsendes årsopgørelsen fra skattevæsenet. Sammen med det første indtægtsregnskab skal værgen indsende den fortegnelse over alle aktiver og passiver, han har udfærdiget efter reglerne i værgemålsbekendtgørelsens § 3, se herom ovenfor under pkt. 4.1.

Et eventuelt formueregnskab skal kun indsendes, hvis midlerne, som værgen forvalter, er på 75.000 kr. eller derover.

Statsforvaltningerne og forvaltningsafdelingerne reviderer de indsendte indtægts- og formueregnskaber. Værgen skal give nødvendige oplysninger og fremsende yderligere dokumentation, hvis der anmodes om det. Gennemgangen og den fornødne bilagsmæssige kontrol afpasses efter beløbenes størrelse og omstændighederne i øvrigt.

Afgørelser truffet af statsforvaltningerne og forvaltningsafdelingerne i forbindelse med revisionen af regnskaberne kan påklages til Civilstyrelsen.

6.4. Særligt vedrørende regnskab for ugifte personer under 18 år

Værger for ugifte personer under 18 år skal føre indtægts- og eventuelt formueregnskab i overensstemmelse med ovennævnte regler.

I indtægtsregnskabet skal ikke kun medtages renter og andet formueafkast, men enhver form for indtægt, der tilfalder den ugifte personer under 18 år, f.eks. børnepension, børnebidrag og børnetilskud. Derimod er den særlige børnefamilieydelse ikke en indtægt for barnet, der skal medtages i regnskabet.

Indtægtsregnskabet for ugifte personer under 18 år skal normalt kun indsendes i kalenderår, hvor den samlede nettoindtægt, værgeren har modtaget, overstiger 60.000 kr. Se de nærmere betingelser i værgemålsbekendtgørelsens § 16, stk. 2.

Hvis der skal indsendes indtægtsregnskab for den ugifte personer under 18 år, fordi nettoindtægten overstiger 60.000 kr., kan der i regnskabet anføres en post på 60.000 kr., som er medgået til almindelig løbende forsørgelse af barnet. Til almindelig forsørgelse henregnes f.eks. kost, tøj, fritidsaktiviteter, ferie, lommepege og eventuelt barnets andel af boligudgifter. Der skal ikke medsendes dokumentation for denne post. Beløb ud over 60.000 kr. skal derimod specificeres, og der skal vedlægges behørig dokumentation.

7. Værgens udlæg og vederlag

7.1. Værgens udlæg

Efter loven kan alle værger få dækket nødvendige udlæg, som de har haft i anledning af værgemålet. Hertil henregnes udgifter til telefon, porto og transport, men også andre positive udgifter, som værgeren har afholdt i anledning af hvervet.

Værgens udlæg til kørsel i egen bil godtgøres efter de regler, der gælder for ansatte i staten, det vil sige beregnet efter lav sats efter de nævnte regler. Statsforvaltningen kan i fornødent omfang kræve dokumentation for værgens nødvendige udlæg. Se sagsbehandlingsbekendtgørelsens § 17, stk. 1.

Udlæggene betales af den, der er under værgemål, eller af statsforvaltningen, hvis den pågældende er uden midler.

I det omfang udlæggene betales af den, der er under værgemål, skal beløbet anføres som en udgift i indtægtsregnskabet.

7.2. Værgevederlag

Faste og andre professionelle værger kan tillægges vederlag for deres arbejde. Statsforvaltningen kan kun undtagelsesvis tillægge andre værger, f.eks. dem, der er udpeget blandt familien til den, der er under værgemål, vederlag for deres arbejde. Se lovens § 32 og sagsbehandlingsbekendtgørelsens § 16.

I sagsbehandlingsbekendtgørelsen § 12, stk. 1, og § 13, stk. 1, er der fastsat nogle standardvederlag for faste og andre professionelle værger. Der er takster for værgemål, som omfatter henholdsvis alle økonomiske og alle personlige forhold og vederlag for etablering af værgemålet. Vederlaget kan i særlige tilfælde forhøjes, hvis arbejdets omfang og karakter i væsentligt omfang tilsiger dette.

Vederlaget fastsættes af statsforvaltningen og betales af den, der er under værgemål, eller af statsforvaltningen, hvis den pågældende er uden midler.

I det omfang vederlaget betales af den, der er under værgemål, skal værgevederlaget anføres som en udgift i indtægtsregnskabet.

8. Værgens ansvar og fratagelse af værgebeskikkelsen

Tilsidesætter værgen sine forpligtelser, er denne erstatningsansvarlig over for den, der er under værgemål, for skade, der forvoldes ved forsætligt eller uagtsomt forhold. Se lovens § 31.

Beskikkelsen fratages værgen, hvis denne misbruger sin stilling eller i øvrigt viser sig uegnet til hvervet, eller hvis det er nødvendigt af hensyn til den, der er under værgemål. Endvidere bortfalder beskikkelsen, hvis værgen selv kommer under værgemål. Se lovens § 12.

Efter bestemmelsen er det således ikke en betingelse for at fratage beskikkelsen, at værgen direkte misbruger sin stilling eller er uegnet til hvervet. Fratagelse kan også ske, hvis det er nødvendigt af hensyn til den, der er under værgemål. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis samarbejds klimaet er dårligt, uden at der er tale om, at værgen har tilsidesat sine pligter.